

Φορολογικά εμπόδια για την επιστροφή των χρημάτων στις Τράπεζες

Από την αρχή της οικονομικής κρίσης, ιδιαίτερα κατά τα έτη 2011 και 2012, τεράστια ποσά καταθέσεων στάλθηκαν (ή αν θέλετε φυγαδεύτηκαν) στο εξωτερικό και δυστυχώς παραμένουν εκεί ακόμη και σήμερα. Επίσης, μεγάλα ποσά αναλήφθηκαν, αδειάζοντας τα τραπεζικά διαθέσιμα, και τοποθετήθηκαν «κάτω από τα στρώματα». Το απόγειο του στραγγαλισμού της τραπεζικής ρευστότητας παρατηρήθηκε το πρώτο εξάμηνο του 2015, με απόλυτο αποκορύφωμα τις παραμονές της επιβολής των capital controls όπου ουρές σχηματίζονταν έξω από τα ATMs.

Τα αίτια που εξαναγκάζουν τους Έλληνες πεισματικά να κρατούν τα χρήματά τους εκτός του τραπεζικού συστήματος είναι πολλά, όμως η επιλογή αυτή δεν είναι χωρίς τις συνέπειές της για αρκετούς από αυτούς (π.χ. περιστατικά ληστειών). Εμείς με το κείμενο αυτό, θα περιοριστούμε στην ανάλυση της φορολογικής διάστασης και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν όσοι επιθυμούν να επανακαταθέσουν στις τράπεζες τα αναληφθέντα ποσά.

Η με αριθμό πρωτοκόλλου ΔΕΑΦ Α 1144110 ΕΞ 2015/5.11.2015 εγκύκλιος που υπέγραψε ο αείμνηστος Γιάννης Μπάκας, δίνει οδηγίες (διευκρινήσεις) σε περιπτώσεις ελέγχων για θέματα ανάλωσης κεφαλαίου προηγούμενων χρήσεων και προσαύξησης περιουσίας. Γίνεται μια προσπάθεια συγκεκριμένου διαφορετικών τρόπων ελέγχου του εισοδήματος των φυσικών προσώπων, του παραδοσιακού που προβλέπεται από το νόμο 2238/94 αλλά και της προσαύξησης του εισοδήματος που προκύπτει από τον έλεγχο των κινήσεων των τραπεζικών λογαριασμών (το λεγόμενο άνοιγμα των τραπεζικών λογαριασμών). Με τη νεότερη αυτή μέθοδο, πρέπει να τεκμηριώνεται επαρκώς η κάθε πίστωση (κατάθεση), διότι η μη

επαρκής αιτιολόγησή της θεωρείται από τις φορολογικές αρχές ως αδήλωτο εισόδημα στο οποίο θα επιβληθούν φόροι και πρόστιμα. Ζήτημα τεκμηρίωσης πίστωσης ενός τραπεζικού λογαριασμού ενδεχομένως να έχουμε και στην περίπτωση επανακατάθεσης αναληφθέντων πριν από χρόνια ποσών όπως θα εξηγήσουμε πιο κάτω.

Στην παράγραφο οκτώ (8) της προαναφερθείσας εγκυκλίου επισημαίνεται ότι για τη μεταφορά χρηματικών ποσών μεταξύ τραπεζικών λογαριασμών (ανάληψη από τον έναν λογαριασμό και κατάθεση σε άλλον) εξετάζεται και διερευνάται ο λόγος που πραγματοποιήθηκαν οι συναλλαγές μεταφοράς των ποσών αυτών, αφού προσκομίσει ο φορολογούμενος τα σχετικά αποδεικτικά έγγραφα που τεκμηριώνουν την προέλευση των χρημάτων. Δηλαδή, «το θέμα που πρέπει να εξετάζεται σε ενδεχόμενο έλεγχο μιας τέτοιας κίνησης τραπεζικού λογαριασμού δεν είναι ο χρόνος που μεσολαβεί μεταξύ ανάληψης και κατάθεσης στον ίδιο ή άλλο τραπεζικό λογαριασμό, αλλά αν τα αναληφθέντα ποσά υπερκαλύπτουν ποσά απόκτησης περιουσιακών στοιχείων ή λοιπών δαπανών, έτσι ώστε να μη δικαιολογούνται μεταγενέστερες καταθέσεις ίσου ή άλλου ποσού στον ίδιο ή άλλο λογαριασμό. Σ' αυτή την περίπτωση μπορεί να αποδειχθεί και να τεκμηριωθεί από τον έλεγχο ότι, οι συγκεκριμένες αναλήψεις που έγιναν από τον φορολογούμενο από έναν ή περισσότερους λογαριασμούς δαπανήθηκαν για απόκτηση περιουσιακών στοιχείων ή λοιπών δαπανών οπότε δεν μπορεί να θεωρηθεί εφικτή η επανακατάθεση των ποσών αυτών σε ίδιους ή άλλους λογαριασμούς. Στο τέλος της ίδιας παραγράφου, σημειώνεται ότι δεν αντίκειται στη φορολογική νομοθεσία η ανάληψη χρηματικών ποσών και η αποδεδειγμένη επανακατάθεση μέρους ή του συνόλου αυτών και ούτε προβλέπεται χρονικός προσδιορισμός για τη διαδικασία κίνησης χρηματικών κεφαλαίων. Όπως προκύπτει, αφήνεται στον έλεγχο η απόδειξη εάν είναι «πρωτογενής η κατάθεση» ή αφορά αναληφθέν ποσό σε προγενέστερο χρόνο».

Τι γίνεται όμως στην πράξη από τις φορολογικές αρχές και πώς συμπεριφέρονται σε ελεγχόμενους που αποφασίζουν να

επανακαταθέσουν στο τραπεζικό σύστημα χρήματα που είχαν «σηκώσει» κατά το παρελθόν;

Στη συντριπτική πλειονότητα, ίσως σε ποσοστό πάνω από 90% των περιπτώσεων που έχουμε δει δραστηριοποιούμενοι στον χώρο και σε πλήρη αντίθεση με όσα προβλέπει η ανωτέρω ΔΕΑΦ Α 1144110 ΕΞ 2015/5.11.2015, ο φορολογικός έλεγχος δίνει μεγάλη βάση στη χρονική διάσταση μεταξύ συσχετιζόμενων αναλήψεων και καταθέσεων. Οι επανακαταθέσεις ποσών που λαμβάνουν χώρα σημαντικό χρόνο μετά της ανάληψής τους, καταλογίζονται εν τέλει ως «πρωτογενείς καταθέσεις».

Δεν αδικώ τους ελεγκτές για τη στάση αυτή, διότι πώς μπορεί να τεκμηριωθεί με ασφάλεια ότι μια κατάθεση είναι το ίδιο ποσό το οποίο αναλήφθηκε πριν δύο (2) ή περισσότερα χρόνια και ιδιαίτερα όταν σε αυτό το λογαριασμό υπάρχουν και άλλες κινήσεις (αναλήψεις και καταθέσεις) τρέχουσας περιόδου;

Παρά όμως την σε ορισμένες περιπτώσεις δικαιολογημένη στάση των ελεγκτών, η ανακολουθία νομοθεσίας και πράξης δημιουργεί ανασφάλεια στους ενδιαφερόμενους φορολογούμενους και προβλήματα στους επαγγελματίες του χώρου που δεν ξέρουν ουσιαστικά με βάση ποια λογική να συμβουλέψουν τους πελάτες τους (τον ίδιο τον νόμο ή την πρακτική των ελεγκτών). Σε ερωτήματα των φορολογουμένων εμείς ως φοροτεχνικοί δεν μπορούμε να δώσουμε σαφείς απαντήσεις και τις περισσότερες φορές συμβουλεύουμε να αποφύγουν τους κινδύνους που εγκυμονούν στις περιπτώσεις επανακαταθέσεων ποσών αναληφθέντων σε χρόνο που απέχει πέραν του έτους. Με άλλα λόγια, το συμπέρασμα από τα παραπάνω είναι ότι:

Κάποιος που έχει επί 4-5 έτη αναλάβει τα εισοδήματά του από τις Τράπεζες ή εξ αρχής τα είχε σε μετρητά, δεν αφήνεται από τις φορολογικές αρχές να τα επικαλεστεί εφόσον τα εμφανίσει σε μια μεταγενέστερη κατάθεση. Είναι προφανές πως δεν μπορεί να υποστηριχθεί η δημιουργία αποθεματικού κατά τα προηγούμενα χρόνια (πόθεν έσχες) εφόσον ο ελεγχόμενος δεν μπορεί να αποδείξει ότι αυτά τα χρήματα είχαν μείνει μετρητά

εκτός τραπεζών, ειδικά όταν πρόκειται για σημαντικά ποσά.

Πιστεύουμε ότι για να λυθεί αυτό το πολύ καίριο ζήτημα που θα συμβάλει τα μέγιστα ώστε να επιστρέψουν τα χρήματα στις τράπεζες, πρέπει να υπάρξει νομοθετική παρέμβαση. Για παράδειγμα, ποσά τα οποία έχουν αναληφθεί από το έτος 2012 έως και την επιβολή των capital controls τα οποία λόγω ύψους δεν μπορεί να αφορούσαν καθημερινές συναλλαγές, πρέπει να μπορούν να επανακατατεθούν χωρίς περιορισμούς στο τραπεζικό σύστημα. Είναι επόμενο ότι από μια τέτοια ρύθμιση θα επωφεληθούν και οι συνήθεις φοροδιαφεύγοντες, όμως επειδή πάντα πρέπει να στοχεύουμε στην εφαρμογή πρακτικών που αφορούν το γενικότερο καλό, η παραπάνω λύση κρίνεται μονόδρομος. Μια μαζική ασφαλής επανακατάθεση κεφαλαίων στις Ελληνικές τράπεζες θα προσφέρει τόσο την εξασφάλιση των κεφαλαίων των πολιτών όσο και την τόνωση της οικονομίας με την ενίσχυση της ρευστότητας και των διαθεσίμων προς χρηματοδότηση επενδύσεων.

Του κ. Γιώργου Δαλιάνη Οικονομολόγος – Φοροτεχνικός ιδρυτής του Ομίλου Artion.